

FÜGGETLEN UJSÁG

1899. 3614 POLITIKAI, GAZDASÁGI ÉS TÁRSADALMI KÉPES HETILAP,
A „MAGYAR GAZDASZÖVETSÉG“ KÖZLÖNYE A MAGYAR NÉP SZÁMÁRA.

MEGJELEN MINDEN VASARNAP.

Egészévre 2 ft 60 kr.
Félévre 1 „ 30 „
Negyedévre 70 „
Egyes szám ára 6 krajczár.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos
ZSITVAY NÁNDOR.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST,
IX. ker., Üllői-út 26. szám. (Köztelék).

Atzél Béla báró.

Kevés olyan főrangu emberünk van, mint Atzél Béla báró, a ki bár politikával nem foglalkozik, mégis maradandó érdemeket szerzett már eddig is magának. Ő egyedül a társadalmi életben kereste és meg is találta azt a foglalatosságot, a melylyel hasznára válik nemzetének. Éveken át a főrangúak társaskörének, a „Nemzeti kaszinó“-nak volt igazgatója és e minőségében kiváló érdemeket szerzett, mert az ezredéves kiállítás alkalmával nálunk járt külföldiek ugyancsak megbámulták ezen elsőrangú társadalmi intézményünk berendezését és igazgatását. E babérjaival azonban Atzél Béla báró korántsem elégedett meg, hanem megalakította Budapesten a „Park-klub“-ot, a mely találkozó helye az értelmes uri osztálynak. Ez is meg az előbbi is pazar fényüzéssel vannak berendezve, melyeknek remek szép butorzatát és egyéb tárgyait Atzél báró maga szerezte össze azon államokban, hol az ipar magasabb színvonalon áll, mint nálunk. Első pillanatra úgy tetszik, mintha ezzel nem tett volna a nemes báró szolgálatot nemzetének. Avagy nem nagy szolgálat-e az, hogy a műipar remekei Atzél báró fáradozásai révén szemlélhetővé tettek a magyar iparososztálynak? Hiszen a magyar iparosnak nem adta meg a sors azt, hogy kimenjen idegen földre az ipar-

ága haladásán okolni? Nagyon lendített ezzel Atzél Béla báró, hogy behozta ezeket a műtárgyakat.

Ujabbán ismét egy nagy társadalmi testület létrehozásán fáradozik Atzél báró több főrangú barátjával együtt. Tudnivaló, hogy az ország fővárosában ezrekre rug azon emberek száma, a kik sem nem szántanak, sem nem vetnek, semmi testerősítő munkát nem végeznek, hanem az irodák poros levegőjében élik át napjaikat. Ezek részére akarnak most felállítani egy óriási nagy testedző telepet, az u. n. sporttelepet, a hol majd a napi irodai munka után testedző mozgást végezhetnek a főváros értelmes elemei. Azt mondja a példaszó is, hogy „épp lélek csak egészséges testben lakozik“; mennyivel nagyobb kedvvel végzi majd a hivatalnok és tisztviselő munkáját, ha napjában egyszer a sporttelepen mozog — edzi magát!

Atzél Béla báró.

Azt hiszszük azonban, hogy ezekkel az alkotásokkal még nem záródik Atzél Béla báró társadalmi tevékenysége, mert a nemes báró életének javakorában van, sok életrevaló eszme megpendítését és megvalósítását várhatjuk tehát még tőle, a melyekkel hasznos szolgálatot fog tenni bizonyára a magyar társadalomnak s így közvetve a nemzetnek is.

Kormánypárti Apponyi.

A képviselőház június hó 23-iki ülése nevezetes eseményt képez politikai életünkben. Az Ausztriával fennálló gazdasági viszonyaink rendezésére szolgáló törvényjavaslat tárgyalása alkalmából a javaslat védelmére, a kormány álláspontjának erősítésére szólalt fel *Apponyi* Albert gróf.

Huszonöt évi szakadatlan parlamenti küzdelemben megedzve, mint a közjogi alapon álló ellenzék vezére, világhírű ékesszólása daczára a kormányzat irányításában közvetlenül részt nem nyerhetett, mert tiszta jelleme a körülményekkel megalkudni nem tudott s államférfiúi tevékenységét csakis a nemzet jogainak érvényesítésével igyekezett a nemzet javára hasznosítani. A politikai viszonyoknak egész az örvény széléig kellett jutniok, hogy a nemzet legjobbjai belássák, hogy ebből a veszedelemből csak a jog, igazság és a törvény biztos vezérszavának vezetése mellett lehet a nemzetet a helyes utra vezetni. S a midőn ez bekövetkezett, Apponyi a legelső között volt, ki félretéve a politikai ellentétekből szívében felgyült keserőségek mérges poharát, kezét fogott a nagy munkára azokkal, a kik a nemzet jogainak érvényesítésére az általa megjelölt uton haladni hajlandók voltak. Így jött létre a pártközi egyezmény, a melynek végrehajtása a Széll Kálmán miniszteriumának nagy feladatát képezte s melynek teljesítése a nemzetet a jobb jövő révébe vezeti be.

Apponyi felszólalása a kormány mellett korszakos parlamenti esemény. Nem azért, mintha a tárgyalás alatt lévő törvényjavaslat ilyen védőre rászorulna, nem is azért, mintha Apponyinak lenne szüksége arra, hogy a törvényjavaslat helyességét kimutassa és ahhoz való csatlakozását kijelentse, mert hiszen a törvényjavaslat a pártközi egyezményből kifolyólag mindamaz elveket — sőt többet is — megvalósít, a melyeket Apponyi még ellenzéki vezér korában az Ausztriával való gazdasági viszonyaink rendezésére irányadóknak kijelölt, hanem nagyjelentőségű ez a beszéd azért, mert az egykori ellenzéki vezér Apponyi ezzel a beszéddel országvilág előtt nyíltan jelenti ki kormánypártiságát s azt, hogy a Széll kormánya Apponyinak nagy tehetségét, arany jellemét, világhírű ékesszólását támogatóul bírja.

Ez a támogatás pedig sokkal többet jelent a kormány pusztá követésénél. Azt jelenti ez, hogy a kormány az eddig megkezdett uton fog haladni, mert erre nemcsak kötelezettsége van eddigi nyilatkozataiban, hanem hatalmas támogatása is Apponyiban és azokban az egyéneknek, a kik vele együtt a kormánypártba a kormány terveinek és célzatainak keresztülvitele

végeit beléptek. Ez egy új korszakot jelent a magyar politika történelmében, mert Apponyi és pártjának a kormánypártba való belépése biztosítja legjobban a miniszterelnök jelszavának: a „jog, igazság és törvényességnek“ a magyar közélet minden terén való érvényesülését.

Ezért üdvözljük szívesen a kormánypártban Apponyit.

Agráriusok a miniszterelnöknél.

Jellemzi a változott viszonyokat, hogy az agráriusok, a kik a Bánffy-kormány leghevesebb ellenzékei voltak, most az új kormány által teremtett helyzettel annyira meg vannak elégedve, hogy a múlt napokban küldöttségileg tisztelegtek Széll miniszterelnöknél. A küldöttségben a „Magyar Gazdaszövetség“ vezető férfiai vettek részt, élükön gróf *Károlyi* Sándorral, a szövetségi eszme nemeslelkű apostolával.

Gróf *Károlyi* mindenekelőtt köszönetet mondott a kormánynak azért, hogy sikerült a kiegyezést úgy megkötnie, a mint azt az agráriusok a magyar gazda érdekében már régtől fogva kívánatosnak tartották. A gazdák úgy nyilatkoztak, hogy a kiegyezés igenis fentartandó, ha a kvótánkat fel nem emelik, s ha a kiegyezés is akkor fog lejárni, a mikor külföldi kereskedelmi szerződések. Ez így történt, a miért Széll Kálmánt a magyar gazdák részéről őszinte elismerés illeti meg. Ezután *Károlyi* gróf ismételtén kérelmezte a szövetség nevében, hogy töröljék el a börzén a papiros buzával folytatott határidő üzletet és hogy az uzsorások ellen szigorú törvényeket hozzanak. Végül elmondta, hogy a gazdaszövetség a nép bajainak, viszonyainak, szükségleteinek beható ismertetése céljából parasztmonografiákat irat, hogy ennek alapján tájékozódhassanak azok, a kik hasznos intézményeket akarnak létesíteni a nép érdekében. Kéri a kormánytól ennek a vállalkozásnak a támogatását.

Széll Kálmán miniszterelnök szívélyesen megköszönte a szövetség elismerését, melyben ő igyekeztének legszebb jutalmát látja, s megígérte, hogy a gazdaszövetséget közhasznú törekvéseiben melegen támogatni fogja. Reményt merithetünk ebből ahhoz, hogy Széll kormányelnöksége alatt a kisemberek sorsa is javulni fog.

Országgyűlés.

Múlt hét folyamán a képviselőház a kiegyezési törvényjavaslatok tárgyalásával foglalkozott és végzett is velük. A vita folyamán különösen Széll Kálmán szónoki és államférfiúi sikerei gazdagodtak, a ki a kormányelnökök részéről utóbb oly ritkán tapasztalt nyílt őszinteségével a kiegyezési törvényjavaslatok iránt táplált aggályokat ugyszólván az egész vonalon kiserelte. Nevezetes mozzanat volt

az is, hogy *Apponyi* gróf gyönyörű szónoklatban fejtette ki a kormányelnök álláspontjához való csatlakozását. Ezt az eseményt lapunk más helyén méltatjuk. Részletesebb tudósításunk a következő.

Junius 21-ikén kezdte meg a képviselőház a kiegyezési törvényjavaslatok tárgyalását, melyeket *Rosenberg Gyula* előadó ismertetett. A vitát az ellenzék részéről, *Kossuth* Ferencz vezette be, a ki a függetlenségi párt elveiből kifolyólag nem fogadja el a kiegyezési javaslatokat, hanem azt kívánja, hogy a kormány használja fel Magyarországnak felszabadult önrendelkezési jogát arra, hogy állítsa fel az önálló vámterületet.

Komjáthy Béla szintén a külön vámterület híve, mert szerinte a magyar ipart az osztrák verseny kizárásával lehetne igazában fejleszteni, tehát a külön vámterület alapján. *Komjáthy* még azt is állítja, hogy a közös vámterület gabona kivitelünknek sem kedvez, de ez már tuzás, mert hiszen éppen az az előnyünk, hogy nyers terményeinket vámentesen vihetjük a fogyasztó Ausztriába.

Szell Kálmán miniszterelnök szükségesnek tartotta, hogy már rögtön a vita elején felszólaljon s tette ezt főként azért, mert *Komjáthy* a félreértések egész bokrétájával diszitette föl beszédét. E félreértéseket akarta eloszlatni. Együttal azonban ismét kifejtette az önálló vámterülettel szemben elfoglalt álláspontját, azzal a szilárd következetességgel és lelkesedéssel, melyet megszoktunk tőle, de egyszersmind oly igazságos és méltányos módon, a milyenhez elődei nem szoktatták hozzá az országot. Rövid ideje annak, hogy ugyanarról a helyről, melyet most *Szell* Kálmán foglal el, azt hirdették, hogy a külön vámterület veszedelem lenne, míg ma a miniszterelnök szájából halljuk, hogy bár az önálló vámterület nem olyan Eldorádó, a milyennek a függetlenségi párt képzei, nem való az sem, hogy az ország veszedelme lenne, Jobbról is, balról is feltört a szavakra a tetszés.

A miniszterelnök azt sem habozott kijelenteni, hogy Ausztriát az önálló vámterület jobban sujtaná, mint Magyarországot az a rázkódás, melyen keresztül menne. Ausztria állandóan károsulna, ipara teljesen és örök időkre elvesztené a magyar piacot, míg Magyarország a rázkódást, bár hosszabb időben, könnyebben kiheverné. Ismét összefolyt a Ház minden pártjának éljenzése. A miniszterelnök ezután *Komjáthy* tegnapi vádjaira tért. A kiegyezés tárgyait képező összes ügyekre nézve megnyugtató fölvilágosítást adott.

Eljenzés és taps közt ült le a miniszterelnök székébe s *Komjáthy*val való rövid párbeszéde után fogadta az üdvözlőket.

Apponyi Albert gróf, a ki a Bánffy korszak alatt az obstrukcióhoz csatlakozott, most melegen védelmére kelt a tárgyalás alatt álló javaslatnak. Ezt annál szívesebben teszi — ugymond, — mert egy hajszálig megegyez mai álláspontja a javaslattal

szemben, azzal az álláspontjával, melyet a korábbi tárgyalások alkalmával kifejtett. A *Szell*-kormány a közös vámterület védelmében kidomborítja az ország önállóságát, mely megszűnt pusztá jelszó lenni. Helyes, ha a függetlenségi párt küzd programjéért, de a mai körülmények között elégedjék meg azzal, ha meg vannak teremtve az előfeltételek az önálló vámterület későbbi felállításához. A függetlenségi párt feladata, hogy a külön vámterület kereskedelmi politikáját is előkészítse a jövő harcokhoz. Egyébként kifejtí, mily nagy politikai sikere volt *Szell*nek azzal, hogy a nehéz küzdelemben megvédte Magyarország jogait. Hogy a jövőben ehhez hasonló menél több ilyen fényes politikai sikere legyen a kormányelnöknek, ahhoz ő szívesen felajánlja támogatását.

A régi nemzeti párt zajosan éljenzett és tapsolt, *Szell* pedig odasietett *Apponyi*hoz és melegen kezét szorított vele.

Polónyi Géza alapos bírálat alá vette az egész javaslatot. Bőven kifejtette álláspontját a javaslattal szemben, melyet mint függetlenségi ember el nem fogadhat, de mely kétségtelenül jobb és Magyarországnak érdekeit helyesebben védelmezi, mint az előző kiegyezési javaslatok.

Több kisebb felszólalás után a *Polónyi* Géza záró beszédére került a sor, a ki azt bizonyította, hogy a kiegyezési törvényjavaslatokat az osztrák parlament nem fogja elfogadni, hanem évről-évre a 14. §. alapján császári rendelettel fogják azokat életbe léptetni. Ez a viszony nem vámszövetség, mert a vámszövetség csak mindkét államfél országgyűlésének alkotmányos hozzájárulásával jöhet létre. Mivel Ausztria részéről az országgyűlés hozzájárulása hiányzik, a vámszövetség csak papiroson van meg. Most már az a kérdés, hogy 1903-ban hogyan fogjuk a kereskedelmi szerződéseket megújítani a külföldi államokkal a vámszövetség alapján, ha a vámszövetség tényleg nem áll fenn! Így okoskodott *Polónyi*, aggályaira azonban az a felelet, hogy a külföldi államokkal Ausztria és Magyarország külön-külön is megkötethetik a szerződéseket. Végül felpanaszolja *Polónyi*, hogy Ausztria következetesen mindent elkövet, hogy gazdasági érdekeinket károsítsa. Ez a panasz jogosult s a pénzügyminiszterre vár a feladat, hogy a magyar érdekeket az osztrák támadások ellen megoltalmazza.

Mély figyelem és nagy érdeklődés közt adta meg a választ erre a felszólalásra *Szell* Kálmán miniszterelnök, annak a reményének adva kifejezést, hogy a kiegyezési javaslatokat az osztrák Reichsreith is el fogja fogadni, mert az Ausztria érdekében is áll. Elismeri, hogy igaz az, miszerint az osztrákok gyűtölköző hadjáratot viselnek a magyar értékek ellen, de egyszersmind zajos helyeslések közt jelentette ki, hogy a kormány e tekintetben is meg fogja védelmezni a magyar állam jogos álláspontját.

Több kisebb felszólalás után a részletes tárgyalásra tértek át s ezzel röviden végezve, a kiegyezési törvényjavaslatokat úgy általánosságban, mint részleteiben elfogadták.

Sima Ferencz ügye.

Sima Ferencz országgyűlési képviselő esődbe került s e miatt a házszabályok szerint le kellett volna tennie mandátumát. Ügye az összeférhetlenségi bizottság elé került, a mely, mint a Ház külön bírósága, ítél az ilyen ügyekben. A bizottság azt a határozatot hozta, hogy Sima mandátuma megszüntnek tekintendő, de ítéletében nem járt el törvényesen, mert Simát elmulasztotta megidézni, hanem a szabályszerű formások mellőzésével nyomban sietett lesújtani az ellenzéki képviselőre. E miatt a bizottságot a Házban megtámadták s határozatát megsemmisítették, utasítván őt a szabályszerű eljárásra. Maga Széll Kálmán is szót emelt a bizottság eljárása ellen, a kormánypárt több vezető férfival együtt. Biztató jele ez az új rendszernek, a mikor a törvény és jog nevében maga a miniszterelnök fogad védelmébe egy ellenzéki képviselőt!

Az egész magyar sajtó elismeréssel vette tudomásul a kormánypárt vezetőinek ezt a pártatlan magatartását, a mi szinte csodaszámba jön a Bánffyuralom után. Akkor a kormányhoz szító elemek javára az ellenzék feltétlen elnyomása volt a jelszó. Ez a rendszer megakadályozta a szabad meggyőződések keletkezését és megfojtotta a szólásszabadságot.

A Széll-kormány most tetteg is tanubizonyságát adta annak, hogy politikai meggyőződése miatt senkit üldözés nem érhet. Megkönnyebbülten látjuk ebben az új, törvényes és igazságos rendszer bekövetkezését.

Hitelszövetkezeteink 1898-ban.

Mint tudjuk, a hazai központi hitelintézet kötelekébe tartozó községi szövetkezetek a „Központi Hitelszövetkezet“-be lépnek be régi központjukkal együtt. Ezután a törvény támogatásával bizonyára nagyobb eredményeket érnek el, mint eddig, de az sem jelentéktelen eredmény, a mit néhány lelkes férfi tevékenysége a hitelszövetkezeti élet terén eddig létrehozott. Bizonyítják ezt a községi hitelszövetkezetekről közzétett azon adatok, a melyekből megtudjuk, hogyan állott 1898 végén a szövetkezetek ügye.

Fennállott 49 vármegyében összesen 465 hitelszövetkezet (a melyek a központhoz tartoztak). Tagjaik száma felül volt a százezeren. Összes vagyonuk több mint 3,000.000 forintot tett ki, évi nyereségük pedig összesen 246.000 forintra rugott.

Minden támogatás s kedvezmények nélkül is ilyen számottevő eredményeket értek el szövetkezeti férfiaink, pedig ezek is kevesen voltak. Mennél nagyobb sikert remélhetünk az új korszaktól, midőn

a szövetkezeti eszme az egész társadalmat áthatotta s törvényes kedvezmények istápolják a szövetkezési hajlamot. Csak a buzgalom s a lelkesedés ne hiányozzék, mert ezek nélkül közérdekű alkotásokat létrehozni képtelenség.

Előfizetési felhívás.

Julius hó 1-ével új előfizetést nyitottunk a

FÜGGETLEN UJSÁG-ra.

Előfizetési ár:

Egész évre 2 frt 60 kr., félévre 1 frt 30 kr.

Azon tisztelt előfizetőinknek, kiknek előfizetése június hó végével lejár, mult héten külön levélben küldöttük meg az előfizetés megújítására szolgáló postautalványokat, melyekkel kérjük az előfizetéseket **mielőbb megújítani**, nehogy a lap szétküldése fennakadjon. Legyen szabad tisztelt előfizetőinket egyuttal arra is kérni, hogy előfizetésüket **lehetőleg félévre** ujítsák meg.

Öt év óta szolgálja már a „*Független Ujság*“ önzetlenül és hiven a magyar nép érdekeit s büszkeséggel mondhatjuk, hogy feladatunknak mindenkor becsülettel megfeleltünk. Lapunkat oly gazdag tartalommal és oly előkelő kiállítással jelentetjük meg, a melylyel egyetlen ilyenemű magyar lap sem versenyezhet. A szerkesztőség **nem kimél semmi anyagi és szellemi áldozatot**, hogy olvasóink igényeit kielégithessük s ezért méltán fordulhatunk tisztelt előfizetőinkhez azon kérelemmel, hogy bennünket **pártfogásukkal támogassanak** és minél tömegesebben rendeljék meg a „*Független Ujság*“-ot.

Ezért tisztelettel kérjük, hogy lapunkra **ne csak eddigi olvasóink fizessenek elő, hanem sziveskedjenek lapunkat terjeszteni s vegyék rá ismerőseiket, hogy ők is előfizessenek** a magyar nép kedvelt lapjára és igazi barátjára: a „*Független Ujság*“-ra.

Hazafiui tisztelettel

A „**FÜGGETLEN UJSÁG**“

szerkesztősége és kiadóhivatala

Budapest, IX., Üllői-ut 25. sz.

■ Mutatványszámot ingyen és bérmentve küldünk bárkinék.

MI UJSÁG?

A király állapota. A király egészsége — mint Bécsből értesítenek — ismét teljesen helyreállt, de az orvosok tanácsára néhány napig még a szobában marad.

A kereskedelmi miniszter gyásza. Hegedüs Sándor kereskedelmi minisztert súlyos családi gyász érte. Édes anyja, a kinek súlyos betegségéről csak a minap emlékeztünk meg, június 24-én Kolozsvárrt meghalt. A jó urasszony magas kort ért el és egyuttal elérte azt is, hogy gondos anyai nevelésben részesített gyermekei a közpályán előkelő állás okát töltenek be s legidősb fia miniszter.

Hortobágy Rátótnak. Debreczen városa nagy gazda, országos híru az ő hortobágyi ménese és gulyája. Széll Kálmán miniszterelnök szintén nagy gazda és ugyancsak országos híruk az ő szimentali tehenei Rátóton. A két nagy gazda úgy került össze, hogy miután most a kiegyezés végre sikerült, Debreczen szeretne ezért ékes köszönetet mondani Széll Kálmánnak. A formára nézve Király Gyula debreczeni városi tanácsosnak az az eredeti ötlete van, hogy Debreczen városa a hortobágyi gulya legszebbik bikáját küldje el ajándékba Széll Kálmán miniszterelnöknek. A rátóti jó gazda kétségkívül meg fog örülni neki.

Hazafiatlan brassói szászok. A szász atyafiak, a kiket melegen keblére ölelt az ezredéves haza, ide telepedésük óta folyton pökhendiségükről és hetvenkedésükről voltak híresek. Daczára, hogy magyar alattvalók, egyre tüntetnek szász mivoltukkal és nem ritkán éretlen hangon nyilatkoznak a magyarokról, mi okból „zöld” jelzővel tüntette ki a közvélemény őket. Ujabban olyan dolgot követtek el a szász atyafiak, a miért kiérdemlik azt, hogy hazafiatlanság vádját emeljük ellenük. A brassói Czenkhegyen föllállított ezredévi emlék leleplezésén a polgármester ünnepi beszédében ígéretet tett, hogy a város gondját viseli a szobornak. Az ünnepi ígértről úgy látszik megfélekedtek, mert Maurer Mihály főispán legutóbb leirt a városhoz s figyelmeztette az ígérethez. A főispán iratát a város közgyűlése tárgyalta. A zöld-szászok vezére, Lurtz Károly dr. azt indítványozta, hogy ne tegyenek semmit a szobor gondozására, hanem egyszerűen térjenek napirendre a főispán irata fölött. A közgyűlés egy szótöbbséggel elfogadta Lurtz indítványát. Nem gondolják tehát a czenkhegyi ezredévi emléket a zöld szászok.

Mátyás király szülőháza. Tudvalevőleg Kolozsvár dicsekedhetik azzal a régi egyemeletes sárga házzal, a melyben Mátyás király született. Emléktábla van ugyan a házon, de azért lett belőle kaszárnya is s csak a király szavára vonult ki belőle a katonaság

s kezdték a házat kegyeletos emléknak tekinteni. Erre szükség is volt, mert máskülönböben összeomlott volna Mátyás király szülőháza. Gerendákkal támogatták meg, de azóta megindult a mozgalom renoválására. Most örömmel halljuk, hogy a renoválás munkájához hozzáfogtak.

Uj csapás a gazdaközönségre. Gyomán és vidékén a buzát teljes pusztulás fenyegeti s a baj okát a legöregebb gazdák se tudták felismerni Darányi miniszter Linhart György magyar-óvári gazdasági akadémiai tanárt küldte ki a baj megvizsgálására, a ki megállapította, hogy olasz buzapenesz pusztítja a gabonát, a mi eddig nálunk teljesen ismeretlen volt. A termés 30 százaléka oda van.

Kigyóson és Kondoroson szintén pusztit a buzapenesz. Utóbbi helyen egy 300 holdas táblát takarmánynak levágtak.

Aggastyán völegény. Értény tolnamegyei községben — ötödször kötött házasságot Ács László 74 éves földmives Kovács Piroska 63 éves hajadonnal. Az anyakönyvvezető előtt fiatalos hévvel azt állította, hogy most már az ötödik asszonynak esküszik örök hűséget; de — ha az Isten engedné — még tiszszer megismételné tettét, mert hát asszony nélkül semmit sem ér az élet.

Krivány „áldomásai.” Aradról vesszük a hirt, hogy az árvatári sikkasztó: Krivány János, névnapján a megyei díjnokoknak pénztáros korában évente pénzt adott azon czélból, hogy azok egészségére igyanak. Krivány írományainak rendezésénél a számvevőség közege egy diszesen kiállított hálairatot talált, melyben a díjnokok az adományokat megköszönik. Az emléklapot a vizsgálóbírónak adták át, hogy az ajándékpénz behajtása iránt is intézkedjék.

A rabipar rendezése. Végre, ha igaz, foglalkoznak a miniszteriumban már ezzel az égető kérdéssel is. Az ország fegyházaiban még Fabiny igazságügyminiszter rendelete következtében különböző iparműhelyeket rendeztek be, melyekben a rabok rendes iparoktatásban részesültek. Az illető környékek kisiparát sujtotta igen érzékenyen ez a fejlődő rabipar s igen sok panaszra adott okot. Mint halljuk, Plósz igazságügyminiszter oly újítást honosít most meg, hogy a rabok és fegyenczek oly iparágakkal foglalkoztassanak, melyek az országban nem honosak, hogy így ne támaszson versenyt az annyi bajokkal küzdő kisiparnak.

Robbantják a Gellérthegyet. A vén Gellérthegyen a mostoha természet évezredek óta nem okozott akkora változtatást, mint az emberi kéz néhány év óta. A Dunára eső sziklafalakat furják-faragják, utakat vágnak oldalán. Most megint megbontják a hatalmas hegyet. Az eskütéri hid följárójának építése szükségessé teszi, hogy eltávolítsák a hegy keleti nyulványait. Az erős sziklát robbantani fogják s a veszedelmes munkát a jövő szombaton kezdik meg. Naponkint este tíz órakor robbantanak s nehogy baleset történhessék, egész éjszakára elzárják a közlekedést a Gellérthegy alatt.

Erzsébet királyné emléke Nagy-Maroson. Nagy-Maros község lakossága a boldogult királyné emlékének szép helyet szemelt ki és rendezett be. A Dunára kiszökkelő védtöltést feltöltötte, platán- és gesztenyefákkal ültettette be s szép kerített parkká alakította át, melynek bejáratánál „Erzsébet-pihenő“ feliratu diszes táblát helyezett el. Más községek is követhetnék a nagymarosiak példáját.

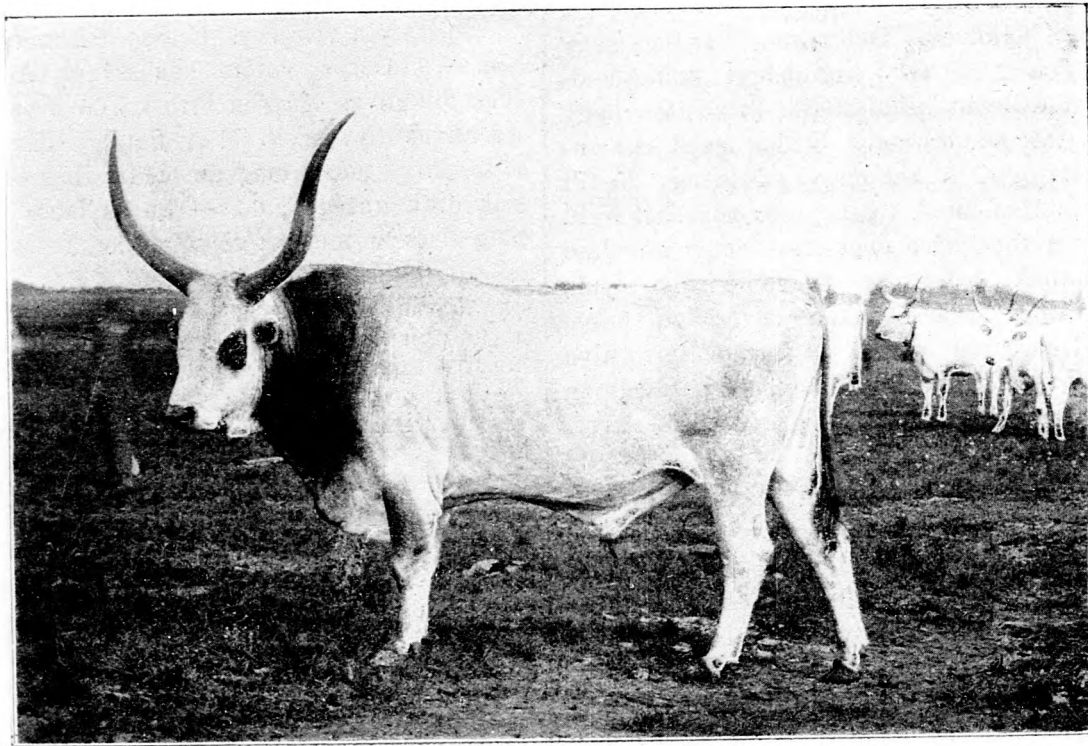
Szaporodnak a nazarénusok. A nazarénusok, vagy mint az alföldi nép őket hívja: ujhítűek, egyre szaporodnak. A esanádmegyei Sajtény községben ezelőtt még hirük-hamvuk sem volt, s egy-két év alatt annyira fölszaporodtak, hogy már külön imaházat is építenek maguknak.

Száll az ének . . . ezt a czimet viseli Pósa Lajosnak, a „Független Ujság“ kitünő munkatársának legujabb kötete. Pósa Lajost jól ismerik már olvasóink azokból a gyönyörű szép csengő-bongó nép-

GAZDASÁGI DOLGOK.

Szép magyar marha.

A földmivesiskolák czélja nemesak hogy iparkodó munkás és értelmes gazdákat neveljen — a kik a gyakorlati életben szakértelmükkel a többi gazdáknál jobban gazdálkodjanak, hanem, hogy a kisbirtokosnak megmutassa, hogy bármily kevés marhát van módjában tartani a gazdának, az szép és kiváló anyag lehet, mert hiszen senkisésem viseli jobban gondját a jószágának mint az a gazda, a ki maga eteti, maga gondozza azt. Hogy a legtöbb eset-

1. ábra. „Piktor“, hágóbika a szabadkai földmivesiskola törzsgulyájából.

dalaiból és hazafias erőteljű versekből, amelyeket közöltünk. Magyarabban, hazafiságtól áradó szívvvel nem énekel ma jobban magyar költő, mint éppen Pósa Lajos, a ki emellett a gyermekszeregnek is kedvencz költője, elragadóan kedves gyermekversei révén a gyermekek kedves „Pósa bácsi“-ja. A mostan megjelent „Száll az ének“ . . . czimű kötetét a szent hazaszeretet, a föld, a nemzetimádás pattantották ki költő lelkéből. Egy nemzeti daloskönyv ez, a melyet imádságoskönyv gyanánt kell adni gyermekeinknek, hogy gyenge lelküket a hazaszeretet szent heve járhasa át és megerősíthesse, hogy jó hazafiakká váljanak, a milyenek őseink voltak, a kiknek törökkel, tatárral, némettel kellett küzdeniök, vitézi csatákat vívniök, hogy a haza szent földjét a magyar nemzet részére föntarthassák. Melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe Pósa kötetét.

ben mégsem vetekedhetik a kisbirtokos jószágá az uradalmi marhával, annak az az oka, mert a kiscgazda legszivesebben a legolcsóbb, sokszor formátlan, meg talán egészségtelen marhát vásárolja meg. Pedig ha jobb hirű tenyészetből szerezi be állatját a kiscgazda s azt a falusi közös bikával beháogatja, nagyobb megerősítés nélkül értékes szarvasmarhához juthat, mert a jó marhát nem kell több költséggel nevelni, mint a rosszat. A jó marhát azonban ismerni kell s erre való a földmivesiskolák marhaállománya, hogy abból a kiscgazda megtanulhassa, milyen marhát kell neki vásárolnia vagy tenyésztenie.

Mai képünk a Szabadka sz. kir. város földmivesiskolája törzsgulyájában levő „Piktor“ bikát és „Vidra“ nevű 6 éves tehenet 6 hónapos bikaborjával mutatja. Ilyen kiváló tenyészmarhával nemesak öröm, de hasznos is gazdálkodni. Horváth Jenő.

Nyulzapuka termelési kísérlet.

(Kísérletügyi közlemények.)

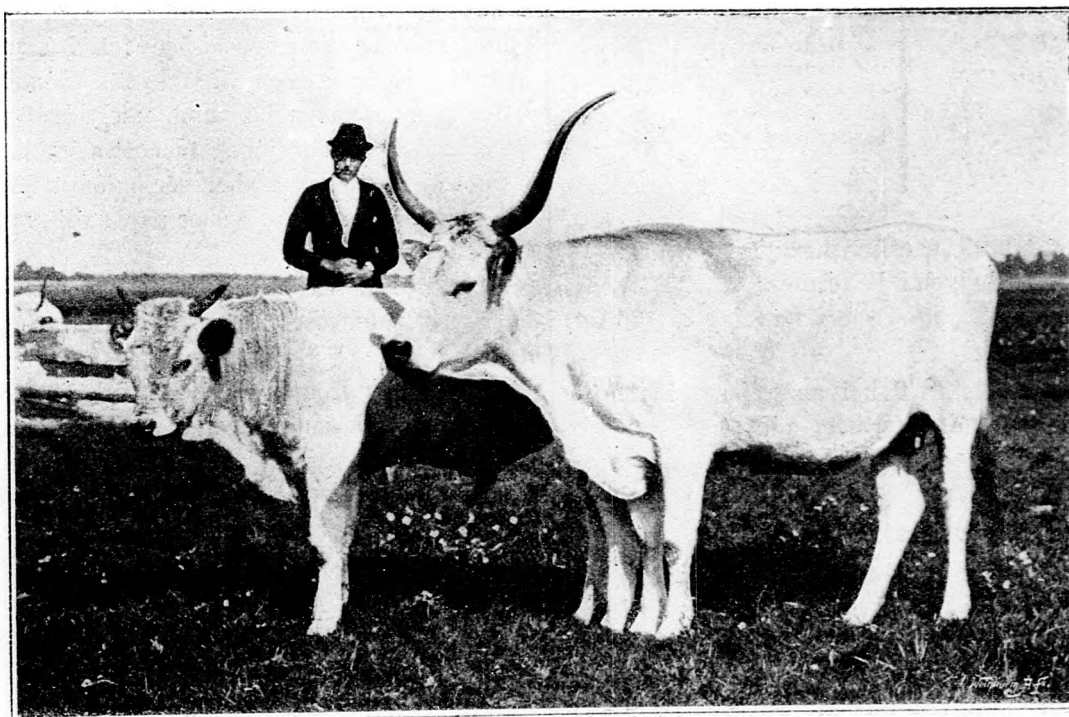
A rétek és legelők feltörésével sok állattenyésztő gazda szorult helyzetbe jutott, mert nem volt elegendő takarmánya. A beállott takarmányhiány pótlására a szántóföldön termelt takarmánynövények hivatottak.

Hazánkban az éghajlati viszonyok korántsem oly eltérők mint a talajok s akadnak egyes talaj-nemek, melyekre megfelelő takarmánynövényt nehéz találni; ilyen talajok a laza, sovány homok a tul-kötött, a kavicsos és köves talajok, a hol éppen hereféle takarmánynövényt, luczernát, lóherét nem lehet termelni, pedig itt a gazdának épp úgy szük-

alsó rétegeből is táplálkozik, ez okból a szárazság ellenében is eléggé érzéketlen. Mélyreható gyökérzeténél fogva diszlik oly talajon is, a melynek felső rétegében kevés a mész, az alsó réteg azonban elegendő meszet tartalmaz. Utána sok gyökérrész marad a talajban, a mi a sovány talajokon humuszképződés szempontjából is nagyon fontos.

Jobb minőségű talajokon a nyulzapuka természetesen jobban diszlik, de mert a vörös here, vagy luczerna nemcsak több, de jobb takarmányt is szolgáltat.

A nyulzapuka termelési kísérletre 1896-ban 37 gazda vállalkozott; az az állomás egy-egy kísérletre egy magyar hold nagyságu területre 12—12 kg. vetőmagot küldött. A kísérlet eredményéről 27 gazda

2. ábra. „Vidra“, 6 éves tehén, 6 hónapos bikaborjával.

sége volna tápláló takarmánynövényre, mint a jobb talajokon. E talajokra a pillangósok családjából alkalmas ilyen növénynek bizonyult a nyulzapuka vagy sebhere. E növényt különösen Francia- és Németországban termelik. Hazánkban is előfordul vadon, de mint szántóföldi növény eddig kevés helyen volt ismeretes, ezért a gazdák között való megismertetése végett a m.-óvári növénytermelési kísérleti állomás 1896 tavaszán megindította vele a kísérletet, olyan homok és köves talajokra helyezve fő-sulyt, a hol más takarmánynövény nehezen terem meg s a melyek mésztartalma elegendő.

A nyulzapuka igényei a talaj iránt jóval kisebbek, mint akár a vörös, akár a fehér heréé, akár a luczernáé, ezért a silányabb minőségű talajokon azokat pótolni van hivatva, annyival is inkább, mert mélyen a talajba menő husos gyökereivel a talaj

küldött jelentést, 10 helyről nem érkezett be jelentés. A beérkezett jelentésekből 13-nak adatai voltak használhatók, 14 helyről a termelés eredménytelen volt. Az eredménytelenség ezen eseteknél azért mondható a kísérlet teljes sikertelenségének, mert jelentést tevők nagyrésze felemlíti, hogy védőnövény lekerülte után a nyulzapuka rosszul fejlődött, ezért kiszántották. A nyulzapuka az első évben igen lassan fejlődik, úgy, hogy rendszerint csak szeptember hóban indul bokrosodásnak; erre az illetők nem gondoltak, s a legtöbben július második felében és augusztus elején kiszántották a nyulzapukát; pedig az állomás a nyulzapuka termelési kísérlet végrehajtására vonatkozó utmutatásban azt is felemlítette, hogy a nyulzapuka csak a védőnövény lekerülte után kezd fejlődni, s később indul bokrosodásnak.

A telet a nyulzapuka mindenütt jól kiállotta,

átlag 35—65 cm. magasra nőtt; a kaszálás 1 helyen május hóban, 10 helyen június hóban, 3 helyen július hóban eszközöltetett. Legtöbb helyen tehát kaszálása akkor következett be, a mikor az első zöld takarmány rozstot, vagy homoki bükkönyt feletették, s így mint zöld takarmány jó szolgálatot tesz addig, míg a zabos bükköny s később a csalamádé etethető. Ezt a kísérletezők nem vették igénybe, mert a mint a táblázatban összefoglalt termés-kimutatásból látható, mindenütt szénává szárították a nyulzapukát.

Sorszám	A termelés helye	Termés szénának számítva 1 k. holdon métermázsa	Sorszám	A termelés helye	Termés szénának számítva 1 k. holdon métermázsa
1	Kis-Ugyies	24	8	Kapos-Ujlak	28
2	Farkasfalva	54 ¹	9	Endrédmajor	36
3	Farkasfalva	60 ²	10	Kadarkut	22
4	Vitálisfalva	24	11	Alesuth	12
5	Alsó-Nyárasd	12	12	Zala-Szántó	26
6	Alsó-Petény	24	13	Nyir-Adony	32
7	Felső-Káld	12			

A táblázat adatai szerint közepes termés: 12 métermázsa volt 3 helyen; jó termés: 22, 24, 24, 24, 26, 28 mm. 6 helyen; igen nagy termés: 32, 36, 54, 60 mm. 4 helyen.

Terméshozama tehát 9 helyen teljesen kielégítő volt, 4 helyen igen nagy termést adott.

Vas megyében, *Kenyeren* vasagos agyagtalajon 6 évnek átlagtermése kat. holdanként 17·3 mmázsa s azzal nagyon meg vannak elégedve.

A kérdés az, hogyan ették a nyulzapukát az állatok. A növény szára ugyanis egy kissé vastag és ha nem rakják s nem gyűjtik kellő elővigyázatossal össze, levele gyorsan lepereg, a mikor is a szár nem igen szívesen fogyasztott takarmány. De ezenkívül a nyulzapuka-szár része bizonyos keserű ízt adó anyagot tartalmaz, melyet nem minden állat szeret; mert míg a juh igen szereti azt, a ló rendszerint egyáltalán nem tudja megszokni, a szarvasmarha is lassan szokja meg. Ezen állítás a gazdák feleletéből is határozottan kitűnt, ámbár egy helyen azt említik, hogy a szarvasmarha egyáltalán nem ette, egy másik helyen meg, hogy a ló szívesen fogyasztotta.

A kísérletezők egy kivételével a nyulzapukát jó takarmánynövénynek tartják és az kétségtelen, hogy meszes homokon és köves természetű talajokon termelése ajánlatos, miért is az állomás arra törekedik, hogy a nyulzapuka a neki való talajokon minél nagyobb mennyiségben termeltesse, mert az ilyen takarmány szegény vidéken határozottan értékes takarmánynövénynek bizonyult.

MULATTATÓ.

APÁK BÜNE.

— REGÉNY. —

(Folytatás.)

Írta: **Buday Barna.**

(27)

Elveszett boldogság.

Egy nappal a Vörös bünügyének végtárgyalása előtt Sándor tanulmányaiba merülve ült íróasztala előtt.

Főbb vonásaiban papirosra vetett védbeszédén futott keresztül.

A hangulatból következőleg, a végtárgyalás napján rendkívül élénk érdeklődésre lehetett számítani s a közönség rokonszenve, mint rendesen, úgy most is a bünös szerencsétlen egyénisége felé irányult. A védőügyvédre hálás szerep várakozott. Sándor sem vonhatta ki magát ama láz alul, mely erőt vesz a jogászson, midőn az elméjének tudását s érzületeinek ihletét latra veti, hogy egy ember sorsa fölött döntsön.

A késői ős esős, szeles napja volt, melynek korán beáll a szürkülete.

Az irodák már jüressek voltak; a ki tehetett, sietett haza gyertyafényes szobáskájába, barátságos kályhája mellé.

A Sándor irodai szobája a Takács irodájába nyílt, a mely viszont közvetlen összeköttetésben állott a Takácsék lakóhelyiségeivel. Sötétség és csend volt most ott is, a melyet csak az óra ketyegése zavart meg, meg néha-néha az ablaknak gyürkőzött szél egy-egy támadása, a mely hideg esőt vert maga előtt.

Sándor az előtte feküdt papiroshalmazra hajlott, szemei azonban nem az írott sorokat keresték; gondolatokba elmélyedten nézett maga elé.

Ekkor a belső szobák ajtaja nesztelenül megnyílt, azután egy kéz nehezedett a Sándor vállára.

„Szegény Sándor, maga sohasem fogja elmondani ezt a védbeszédet“.

Sándor hátrafordult, Takácsné állott előtte.

„Mária! Mit mond Ön!“

„A mi szerencsétlen Vörösünk egyenesen az Isten ítélőszéke elé vitte ügyét... Meghalt szívszélhűdésben. Éppen e perczen vettem a hirt. Oh, borzasztó dolog ez Sándor!“

Sándor izgatottan felugrott.

„Biztos ön ebben?! Megyek azonnal, megtudni a részleteket“.

Takácsné visszatartá a karjánál fogva.

„Hova megy Sándor! Tudja, hogy Emil sínesen itthon; volna lelke engem egyedül itt hagyni! Oh maradjon itt egy kissé, úgy felizgatott ez a hír, csupa rémképeket látok magam előtt s valahányszor az ablakot megrezgeti a szél, egész testemen remegés fut át. Nézze, milyen hidegek a kezeim s mint reszketnek“.

Csakugyan jéghidegek voltak a kacsói. Arca ön-

A bánhidai turul-szobor.

magából kikelt, halotthalvány volt. Fázékonyan szorította melléhez a karjait.

„Csak talán nem fél ön annak a szegény halottnak a kísértetétől! Micsoda bohóság volna ez!”

„Beismerem, hogy bohóság részemről, de hiába okoskodik ön a női idegek előtt. Félek mint egy kis gyermek s oly megnyugtató reám, hogy közelemben van.”

„Pedig rövidesen én is bucsut mondok.”

A nő ijedten tekintett reá.

„Hogyan, ön itt akar bennünket hagyni?”

Sándor kitérően felelt.

„Ha Vöröss meghalt, az én hivatásom itt véget ért.”

„Miért menne ön el?”

„De miért maradnék? A sors sem akarta, hogy pályámon újra meginduljak. A sors is küld.”

Mária megragadta a Sándor kezét.

„És ha én kívánom, hogy maradjon...”

„Miért kívánná ön ezt tőlem?”

Mária szenvedélyesen fakadt ki.

„Oh isteni értetlenség, melylyel ezt a kérdést feladja. Miért kérem én önt, hogy ne hagyjon itt engemet? Nem gondolkozott még a fölött, miért talált utjában engemet, mikor visszanyerte ezt az eldobott életet? Miért aláztam meg női önérzetemet ön előtt annyira? Azt hiszi, ilyen nincs? Azt hiszi, ahhoz a büszkeségében megbántott léleknek semmi köze, mikor a nő könyörög azért, a mi már az övé volt? Miért türtem el azt a kegyetlen visszacsapást? Miért nyílt meg e ház ajtaja újra előtte? Miért remegek most is előtte s miért fulladt el keblem e szavaira: én itt fogom önt hagyni. Miért vagyok olyan gyenge, miért vetem oda áldozatul női méltóságomat, miért vagyok olyan elátkozott? S ön még ezekre a miértekre is tőlem várja a feleletet!”

Sándor csendesesen, keserűséggel hangjában válaszolt.

„Oh Mária, oly különös öntől e szemrehányó szavakat hallanom. Hisz ha már beszélünk szabadna arról, a mi elmúlt s feleletet kellene adnunk meddő kérdésekre, úgy nem én kérdezhetném-e inkább önt: miért dobtál hát el engemet, mikor szívemmel, lelkemmel egyedül a tied voltam?”

Mária indulataitól elfátyolozott hangon válaszolt.

„Eldobtalak igen, evvel az istenverte, ridegen számitó fejemmel. Mit tudta ennek végét mérni egy leányész! Nézzen széjjel s a százak és ezrek nem lenézöleg mosolyognak-e össze, mikor egy leány és gyermek-ifju első szerelmükről kezdenek beszélni. Hallgassa meg azokat a világbölesek, a kik már tullestek a szenvedélyek tűzpróbáján: nem ostobának neveznék-e, ha egy ábrándos érzelemre akarná alapítani egész jövőjét? S nem törnek-e ki általános helyeslésben, ha az ábrándok sötlan kenyerét elcseseri a biztos kalácsesal? Tudtam-e én azt, mikor okossá gra intettek és a szerelem haszon talanságára tanítottak? Hihettem-e én azt, hogy hazudik az ősz haj, ámitó a legjobb tanácsadó is s én meg

vagyok csalva, ki reája hallgattam, mert az az eldobott, kinevetett, kicsinyelt érzelem volt mégis egyedüli forrása a mi boldogságunknak, el nem oltható tüze, visszatérő vágya, büne és átka az én egész életemnek. Oly bünös voltam-e én, Sándor, s ha az lettem volna is, nem eléggé vezekeltem már érte?”

Mária végtelen felindultsággal kiejtett szavai után zokogásban tört ki.

Sándornak a szive mélyéig rezegtek e szavak s részvét fakadt nyomukban. Arra eleget mondott a nő, hogy feloldja őt, de mondhatott volna-e vajjon eleget ahhoz, hogy visszalopja szivébe az egykori érzelmet: ifjúkori szerelmét!?”

„Mária, ne ujtsuk fel e rég eltemetett dolgokat. Hisz csak annál keserübbé válnak, minél több felmentő érvet találunk a körülmények hatalmában. Mit ér már bármely felfedezés is, mikor mind a ketten áthatolhatatlan korlátokat emeltünk egymás között.”

Az asszony átölelte két karjával az ifju fejét s úgy nézett annak szemei közé. Lihegve szólt:

„Ne kinozzon engemet! Ne akarja elhítenni velem, hogy kialudt benne minden szenvedély... Ne hazudjon Sándor, ne hazudjon...”

A külső ajtón mintha kopogtattak volna. Utána zajos lábesoszogás következett.

Felriadtak.

„Távozzék az Emil szobáján át Mária. Az ajtó csukva van ugyan, de az ablakokon kihatolt a világság s így nem tagadhatom el honléteimet.”

A nő megrázkodott.

„Éresze be a vendégét, én addig láthatatlanná teszem magamat. Rettegek most a sötét szobáktól.”

Ismétlődött a kopogtatás s Mária egy fülkébe lépett. Nem hagyott sok időt a tanakodásra.

Sándor a fülke függönyeit összevonta; azután a türelmetlen látogató előtt ajtót nyitott.

Sándor ámulva kiáltott fel.

„Miska bácsi!”

„Az vagyok biz én testestől, lelkestől”, szölt a belépő s miután kezet fogott az ifjuval, megrázogatta lueskos kalapját.

„Átkozott idő van odakint. Uramöcsémet pedig bizony bajos volt feltalálni ebben a görbe faluban.”

„Majd egyenesebb lett volna az az ut, ha tudtam volna a bátyám feljövételéről.”

„Amiről bajos lett volna értesülnie, mert eredetileg magam sem ide igyekeztem. Az édesanyjánál kerestem, ott persze hült helye volt. Itt pedig nehezen ismeri ki magát az ilyen falusi ripók.”

Sándor nem állhatta meg többé, hogy az első pillanattól fogva szivén fekvő kérdést fel ne tegye.

„Hogy van Ilonka!”

„Hiszen tulajdonképen az ő ügyében jövök. Ilyen nagy utat nem tesz meg az ember hiába. Hát bizony neki semmi baja sinesen, jó órában mondva. Kerekedik, hizik, s aztán a mi a fő, a régi kaczagó jó kedve is megjött, hogy a ház csak úgy zeng a trillázásától.”

(Folyt. köv.)

Pósa-versek.

— A „Száll az ének“ kötetből. —

A szegény özvegyasszony.

«Bíró uram, azt hallottam,
Hogy a haza nagyon szegény...
Nekem sincsen más egyebem,
Csak itt ez a Csákó tehén.

Ez adta a mindennapit,
Ez táplált a gyermekemmel,
Most elhoztam a hazának,
Oda adom szeretettel!»

Bíró uram csak hallgatja
S könnyes szemmel tekint rája:
«Hát azután miből él majd?
Hogy az Isten is megáldja!»

«Majd megsegít a jó Isten,
Bíró uram ne busuljon!
Csak a haza ne szenvedjen,
Csak a haza boldoguljon!»

A tépéscsinálók.

Édes anyám, minck tépték össze
Ézt a sok szép vásznat?
— Kis madaram, háboru van
Kell a katonáknak. [mostan,

Katonáknak minck az a tépés?
Mit csinálnak vele?
— A hazáért hogyha sebet
Bekötözik vele. [kapnak,

Édes anyám, od' adom hát én is
A babaruhámat.
— Add ide, no, eszem azt a
Gögyicselő szádat! [kedves,

Itt van, itt van! Ugy-e bizony,
hogg jó
Tépés lesz belőle? ...
Hadd csókolom még meg ...
tán hamarabb
Meggyógyulnak tőle!

Hazafelé a mezőről.

Az utolsó betyárfogó.

A régi betyárság romantikájában élénk szerepet játszottak annak idején nemcsak az üldözöttek, hanem az üldözők is: az akkori világ híres csendbiztosai. Ma már kivesztek. Itt-ott él még közülük egy-egy ősz ember, a ki valamikor Oroszlán Palit vagy Patkó Bandit kergette s ma már csendben megvonulva, csak az emlékeinek él. Volt köztük nem egy, a ki rettenthetlen bátorsággal üzte a feladatát s hajtotta úgy a betyárt, mint a szenvedélyes vadász a vadat. Kóbor, minden veszélyre kész pusztajáró életükben szinte meg volt ugyanazon vonás, a mely annak idején a betyárságot is regényessé tette: daczolás minden eshetőséggel, harc hol itt, hol ott, küzdelem és barangolás. Egy része elhullt a pusztai csatákban e bátor embereknek, más részét idő előtt halottá tette a mindenféle nélkülözés s itt-ott kapott puszkagolyók, csak kevesen értek közülük késő vénséget, akiknek épp tulerős szervezetük, ritka egészségük ellent tudott állni mindenféle bajnak.

Ezek közé tartozott a folyó évben elhalt utolsó aradi csendbiztos: Ritt Lojzi, a ki fia volt a nemkülönben híres Ritt Pepi csendbiztosnak. Már fiatal, tizenkilenc éves legény korában segédbiztosként dolgozott az apja mellett s később a Ráday korszak alatt élénk részt vett a puszták tisztogatásában.

A vallató tekintetű, daliás ember, a ki az akkori idők csendbiztosi ruhájában, a pitykés bőrnadrágban, gombos spencerben járt, nagy erejéről s jó lováról volt híres az alföldi haramiák előtt. A bátor föllépésű, merész ember azonban gyakran kódorgott áruhában is a pusztai dughelyeken s oly esetekben gyakran a tervezett véres dolgokat is meg tudta előzni. Megesett, hogy a betyárok a legényeivel együtt már ott találták abban a házban, a melyet ki akartak rabolni.

Híres fogásai közül nevezetes, hogy ő kerítette kézre Bota Izsót és Faludi Jánost, a hirhedt rablógyilkosokat, akik a diószegi országuton gyilkolták meg a diószegi gróf kocsisát s aztán a kocsit lovat elrabolták.

A pécskai országuton fogta el Rózsa János ismert lóköltőt, a ki egy pár lóért két embert ölt. Az országuton Baranyai János pécskai ember kocsijára kéredzkedett föl, a melyen a gazda fia és a kocsis ültek. Pár lépés mulva már pisztolyt szegezett Rózsa a kocsin ülők mellének s pénzt követelt. Mikor ezek vonakodtak, a kocsist szájba lőtte s ledobta a gyorsan haladó kocsiról.

— Mit tett kend? — kiáltott föl a fiatal ember s felugrott az ülésben.

Ebben a pillanatban mellbe lőtte Rózsa István s az ifju lefordult a kocsiról. A gyilkosság után mindkettőt kirabolta s megszökött.

Érdekes hajsza volt az, a melyet a hatvanas évek egyik híres futóbetyárja, Czicza Péter ellen folytatott. Czicza egy időben Ritt Lojzinak az apjá-

val, Ritt Pepivel folytatott puskaharcot a csanádi pusztákon, a midőn az öreg csendbizont súlyosan megsebezte. Ritt Lojzi ettől fogva nem nyugodott, a míg az apja meglövőjét kézre nem kerítette. Csak négy év mulva sikerült ez neki, 1872-ben.

Az ő viharos életének egyik följegyezésre méltó tétele, hogy üldözés közben a betyárok ellen fegyvert csak a legritkább esetben használt, pusztákkal és nyitott karikással támadt a betyárookra s ez a dolog gyakran annyira meglepte a pusztafiakat, hogy nem is védekeztek. Így egyszer egy aradmegyei határ egyik ingoványos nádasában harmadmagával hét fegyveres lóköltőt fogott el.

Mint minden buzó rendőrrel, vele is megtörtént, hogy vargát rántott a fogása. A hetvenes években történt, hogy Dobos János akkori híres betyárt kellett a czimborájával együtt keresni. A déli vidékekről huzódott fölfelé Dobos s a veszélyes embert minden áron meg kellett fogni. Ez akkori „fogásáról“ itt áll ez a följegyzés:

A délvidék hatóságai jelezték is, hogy Dobos János fekete, a czimborája pedig pejlovon tart Arad felé. Ritt Lojzi az aradi határban czirkált, lesve a jó fogást. Czirkálásának egy borus-viharos éjjelén egy utszéli tanyai csárdában akart pihenőt tartani, de a felhők mögül itt-ott kibukkanó hold érdekes meglepetésben részesítette. A mezőn egy fekete és pej lovat látott meg, kantárjuknál egy fához kötve. — Erős volt a gyanuja, hogy a lovak — tekintve az elhagyatott, félreeső helyet és viharos éjjelt — Dobos János és czimborájáé. Lováról leszállva, két legényével óvatosan bement a csárdába és ott paraszt ruhát eserélt. A kocsmajtó nyílásain keresztül hatoló világosság, a kihallatszó pohárcsengetés, kés és villacsörömpölés azt igazolta, hogy benn vacsora mellett ülnek.

Két legényét háta mögé állítva, ő maga karikását kezébe véve hirtelen benyitott. Az asztal mellett ülők nem lévén ily meglepetésre elkészülve, ijedten ugráltak föl helyeikről, rablóknak véelve a parasztszűrös alakokat. A mi kezök ügyébe esett, széket poharat, kést ragadtak fel védelmükre s így állottak szemközt Ritt Lojzival. De még jobban meg voltak lepve és csodálkoztak, midőn a szűrös alak egy szót sem ejtve, mozdulatlanul áll egy helyben, karikását dühösen dobva a földre. A bennülők nem Dobos és társa, hanem Paradeyser Lajos, akkoriban megyei főjegyző és barátja, egy huszár főhadnagy voltak, kik Pécskáról hazajövet, a vihar elől betértek a csárdába. A két ló persze az övék volt. Mindkét fél meg volt lepve, mindketten egymásra bámultak. A hallgatást végre Paradeyser törte meg, megösmerte Ritt Lojzit. Még egy kevés pihenés után élcelődve jöttek haza Aradra. Ritt Lojzi ez esetet saját személye gunyolására mesélte el, haragudott önmagára, hogy csinálhatott ilyen baklövést. Néhány nap mulva értesítést kaptak Nagyváradról, hogy Dobos János és czimboráját Biharban elfogták.

Nem utolsó dolga volt az sem, midőn maga csapott fel tolvajnak. Még 1861-ben történt, hogy két drága lovat nyomozott s csapáskozás közben lejutott előbb Temesvárra, azután Verseczre. Mindennütt talált orgazdákat, akik azonban már tovább adták a lovakat. A legutolsó, a verseczi ember, ijedten vallotta meg, hogy a lovakat ő elcserevelte a fehértemplomi lókötőkkel, a kik megint potom áron eladták mindkettőt a pozserováci szerbeknek, át a szerbiai fejedelemségbe.

Rittnek ott már megszűnt mindenféle joga, a mi természetes. Legfeljebb panaszt tehetett volna az ottani hatóságnál, azonban a szerbektől nem sokat várhatott. Ha panaszt tesz is, csak elkallódik a két ló, azt ugyan onnan soha vissza úgy sem kapja.

Hanem azért visszakapta. Két legénynyel átment Pozserovácba s még azon éjjel visszalopták a lovakat s a Dunán átusztatva, két hét mulva tért vissza a veszélyes vállalkozásból.

Harminez évig szolgálta a közbiztonságot a régi csendbiztosok ez érdekes, tipikus alakja. Ma már ő is csendes ember, elment abba a világba, a hol nem kell lóháton nyargalászni a rossz emberek után...

LEVELES-SZEKRÉNY.

Toth József urnak. A szőlő peronoszpóra-gomba betegsége ellen a rézgálicczal való permetezés helyesebb és hatásosabb, mint az azurin. Csak hogy a rézgálicz maró anyag és ezért égetett mézszel, vagy szódával közömbösíteni kell, vagyis a maró hatását elvenni. Ez egy kis piszmogással jár, ezért találták fel, hogy a kényelmesebb gazdák számára olyan anyagot készítsenek, a mely már nem maró. Ez az *azurin*, a melynek főalkatrésze szintén a réz. Az azurin is jó permetező anyag, de az a baja, hogy nagyon könnyen feloldódik s így ha permetezés után egy kis eső jön, az azurint feloldja, a levelekről lemossa s így teljesen kárba vész, míg a mézszel közömbösített rézgálicz nem oldódik olyan könnyen, hatása tovább tart, tehát ritkábban kell vele permetezni és ezért olcsóbb is. — **Gebe Károly** urnak. A víztől olárasztott és most szabaddá váló földjére legjobb ha mohart vet takarmánynak. Egy kat. holdra 8—10 liter vetőmag elegendő. A mohar az eléggé nedves földben a bekövetkező meleg hatása alatt gyorsan fog nőni és megszáritva kitünő takarmányt ad, a melyet minden állat szeret, kivált pedig a lovaknak igen jó takarmánya. Csak arra ügyeljen, hogy a mint a mohar bugáját kihányta, lekaszálja, mert különben nagyon kemény lesz a szénája és akkor már kevésbé izletes és nem jól emészthető. — **Józsa Mihály** urnak. Igaza van a szomszédjának. A tarlót az aratás után minél hamarabb sekélyen fel kell

szántani. Ezzel két célt ér el. Az egyik az, hogy a tarlaj kevésbé szárad ki és így a vetőszántás könnyebben fog menni; a második pedig az, hogy ezzel igen sok gyomot pusztít el, mert a felszántott tarlóban hamar kicsiráznak a gyomok magvai és a keverő szántással ezeket a gyomokat a földbe hozzuk, a hol teljesen elpusztulnak. — **Berbás József** urnak. Sorsjegyeinek a száma valószínűleg elvezett, kérjük még egyszer beküldeni. A „Márkus“ lap létezéséről nem tudunk, legalább ily czim alatt nem. Talán a szerkesztőjét hívják Márkusnak? — **Matuszka András** urnak. Kérjük a kért könyvek czimét megismételni. — **Farkas Miklós** urnak. Intézkedünk a főpostánál, hogy lapjai ezentul rendesen kézbesítenessenek. — **Fazekas János** és **Nemes Mihály** uraknak. Levelüket átadtuk egy szakértőnek, a ki alaposan fog kérdésükre válaszolni. Ezt a feleletet mihelyt megkaptuk, azonnal közölni fogjuk önökkel. — **1858**. Ha a kölcsön adott pénzről szóló kötelezvény a nő nevében van kiállítva, ezt a követelést a férj adóssága fejében nem lehet lefoglalni, legfeljebb, ha a férj a nővel közösen csinálta az adósságot és az erről szóló adós levelet vagy váltót a férfi mellett felesége is aláírta. Az ön esetében nyilván pörölne. — **Sz. P.** urnak. A mezőgazdasági törvény értelmében tünni tartozik, hogy a kertjébe leszállott méhrajt a raj tulajdonosa befoghassa. Ha azonban oly kis kertje van és valamennyi szomszédjának oly sok a méhe, hogy rajzaskor a maga kertjét nem is használhatja, tegyen panaszt a főszolgabíró urnál, mint a járási mezőgazdasági bizottság elnökénél, neki joga van a helyszíni szemle megtartása után úgy intézkedni, hogy méhészkedő szomszédjai méhesüket alkamasabb helyre tegyék át. A legjobb orvosság volna, ha ön is tartana méheket. — **Várad Antal** urnak. Ha a nő végrendelet és gyermekek nélkül halálozott el, a vagyonát legközelebbi rokona, ez esetben a testvérei öröklik. A férjnek semmi joga a hagyatékhöz. Özvegyi haszonélvezeti joga csak a nőnek van férje után. A férfi keresse meg maga a kenyerét. De ha gyermekek maradtak a nő után, akkor a férfi mint a gyermeke természetes és törvényes gyámja kezelheti a nő vagyonát a gyermekek javára.

ELSŐRANGU HAZAI GYÁRTMÁNY.	
Szőcseplők	Pontos czim: ELSŐ MAGYAR GAZDASÁGI GÉPGYÁR részvénytársulat BUDAPESTEN.
	Magyarország legnagyobb és egyedüli gazdasági gépgyára, mely a gazdálkodáshoz szükséges összes gazdasági gépeket gyártja.
Borpresek	Rendelések megtétele előtt kérjük minden szakbavágó kérdéssel bizalommal hozzánk fordulni. RÉSZLETES ÁRJEGYZÉKKEL és szakszerű felvilágosítással díjmentesen szolgálunk.
Vetőgépek	Szecskaavágók Morzsolók

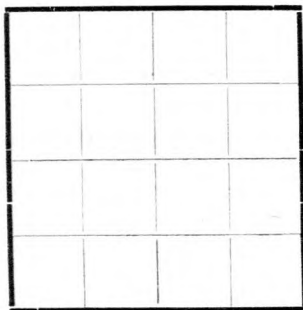
Képeinkhez.

A bánhidai turul-szobor. Komárom megyében a bánhidai mezőn győzte le Árpád apánk döntő csatában Szvatopluk morva fejedelmet. Ennek a csatának emlékezetét ma ezer esztendő után egy szoborral jelölte meg a hazafias emlékezés. A bánhidai csatamezőn hatalmas turulmadár terjeszti ki szárnyait a síkság felett. Honszerző őseink hadi madara a turulmadár volt s koszorus írónk Jókai Mór vejevel Feszty Árpád hírneves festőművészszel együttesen fundálta ki ezt a szép eszmét, hogy egy hatalmas méretű nagy emlék jelölje meg a bánhidai csatateret, a hol párduczos őseink megvívták azt a döntő nagy csatát, a mely biztosította részükre Attila örökét a négy folyó között, ezt a szép magyar földet, mely ezer éve táplál bennünket. A bánhidai turul-szobor minden porcikájában magyar alkotás, méltó ahhoz a nagy történelmi multhoz, melyet jelképez. Donáth Gyula jeles magyar szobrász művész tervezte és készítette, az érez munkát is magyar gyár a Zellerin gyár hajtotta végre; a vasszerkezet, melyen a turul-madár áll szintén magyar ember: Czekelius Aurél terve szerint készült. A szobor valóban megkopó, nagyhatású mű, mely a hegytetőről mértföldekre ellátzódik. Szárnyait kiterjesztő koronás turulmadarat ábrázol, mely kardot tart karmai között. A szobor egyike Európa e nemű legnagyobb szobrainak. Mai szép képünk a bánhidai turul-szobrot mutatjuk be.

Hazafelé a mezőről. Panna megy hazafelé a mezőről, a hol dolga akadt. Egyedül ballag befelé a majorra, unalmas az út magánosan nagyon, kivált ha hosszú tart. Panna is elgondolja, hogy rövidebb volna az út, ha nem egyedül lenné, hanem itt volna Pista, az a hamis zuzáju legény, a ki ő vele folyton kötődik. Mivelhogy pedig Pista nem mutatkozik, megelégszik a kislány azzal is, hogy — reagondol. Tán úgy rövidebb lesz az út!

Koczkarejtvény.

Vida Kálmán-tól.

Ezen koczkában 1—16-ig úgy helyeztessenek el a számok, hogy felülről lefelé, valamint jobbról balra és végül keresztirányban a négy koczkában foglalt szám összege 34 legyen.

A megfejtők között egy regénykötetet fogunk kisorsolni. Megfejtési határidő július 7.

Lapunk 24. számában közölt betűtalány megfejtése:

Több nap, mint kolbász.

Helyesen fejtették meg: Gombkötő Margit, Farkas Anna, Pribis Dánielné, Juhász Béla, Kazda Venczel, Faragó Károly, Mák József, ifj. Kratochvilla, Szathmáry Sándor, Zajzon Arthur, Péteri Jónás, Borbás Antal, Weisz Fülöp, Dezső Lajos, Gombkötő N. János, Nagy Sándor, Uhrinyák András, Lengyel József, Schmidt Jakab, Ollé József, ifj. Kovács József, Karczag I. független kör.

A sorshuzásnál Péteri Jónás ur (H.-M.-Vásárhely) neve jött ki elsőnek, kinek a kitűzött jutalomdíj gyanánt Jókai: „Mire megvénülünk“ cz. regényét postán küldöttük meg.

Budapesti piaczi árak.

Budapest, június hó 29-én.

Gabona. (Árak métermázsánként értendő.) Buza 76—81 kg tiszavidéki 9.55 frttól 10.15 frtig, pestvidéki 9.45 frttól 10.05 frtig fehérmegeyi 9.60 frttól 10.10 frti, bácskai 9.55 frttól 9.55 frtig bányási 9.40 frttól 10.00 frtig.

Rozs 70—72 kg. 7.10 frttól 7.40 frtig.

Árpa: takarmánynak 60—62 kg. 5.80 forinttól 6.35 frtig égetni való 62—64 kg. 6.50 frttól 6.60 frtig, sörfőzdei 64—66 kg 6.80 frttól 7.20 frtig.

Zab 39—41 kg. 5.80 frttól 6.00 frtig.

Tengeri 78—82 kg. 4.50 frttól 4.66 frtig.

Liszt ára 100 kg.-ként.

Sz.	0	1	2	3	4	5	6	7	8
	16.00	15.40	14.80	14.00	13.50	13.10	12.50	11.40	6.30

Buzakorpa, finom 4.40, durva 4.40 frt zsákkal együtt.

Egyéb magvak: mák 25—30 frt; bab fehér nagyszemű 6.00—7.50 frt, apró 6—7.00 frt, tarka 6—6.40 frt, lencse 7—9 frt, borsó héjas 7.00—8.00 forint, köles 4.00—4.10 frt, kendermag 11.50—12.00 frt, repce 11.25—11.75 frt. Lóhere 42—52 frt mm.-ként.

Takarmányvásár. Réti széna 2.20—3.30 frt, muhar 3.10—3.50 forint, zsupszalma 1.60—1.90 frt, alomszalma 1.20—1.50 frt.

Juhvásár: hizlalt ürü páronként 18.00—21.00 frt, feljavított juh 20—21 frt, kiverő juh 16.00—18.00 frt, kecske 13—15 frt.

Budapesti központi vásárcsarnok árai.

Baromfivásár. Tyuk páronként 1.00—1.20, csirke 0.50—0.70 kappan 1.90—1.90 frtig, pulyka 4.20—5.30 frtig.

Tojás. 1 láda 30.00—31.00 frtig. meszes 00—00 frtig, tea-tojás 100 drb 2.00—2.20.

Tejtermékek. Teavaj 70-90 frt, főzővaj 50-60 kr., turó 6-8 kr. kgr.-kint.

Zöldség. Sárgarépa 100 kötés frt 0.40—0.50, 1 mmázsa 6.00—14.00, Petrezselyem 100 kötés 0.30—0.50, 1 mmázsa 6.00—8.00, zeller 100 drb 0.50—0.60, karalábé 1.50—2.00, vöröshagyma 100 köt. 0.50—0.70, 1 mmázsa 3.00—4.00, foghagyma 100 köt. 0.50—1.20, 1 mmázsa 3.50—5.—, vörösrépa 100 drb 0.90—1.00, fehérrépa, fejeskáposzta 14-16-00, kelkáposzta 100 darab 1.00—1.70, vörös káposzta 0.00—0.00, fejjesaláta 0.50—0.80, kötött saláta 0.00—0.00, burgonya, rózsa, 1 mmázsa 2.20—2.50, sárga 2.30—2.50.

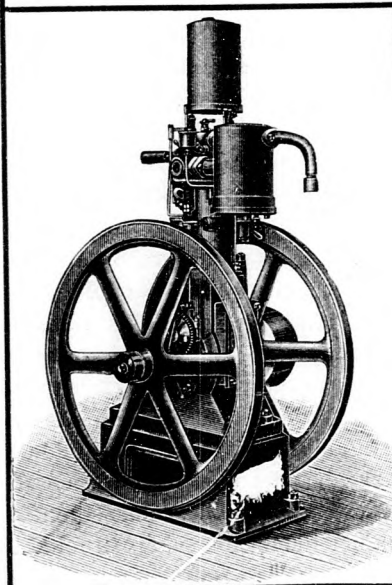
Ganz és Társa

vasöntöde és gépgyár részv. társaság

B U D A P E S T E N .

Petroleum és benzinmotoraink,

Msz. 469.

petroleum és benzin
lokomobiljaink

(Bánki és Csonka szab.
rendszer.)

**adómentes ásványolajjal
a legolcsóbb
hajtóerő.**

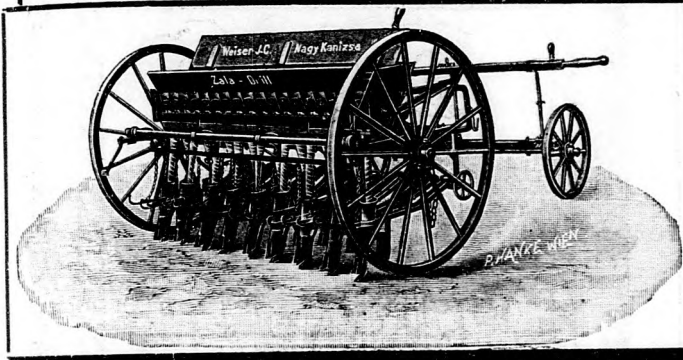
**Hatósági engedély
nélkül**

bárhon felállítható.

**nem tűzveszélyes,
egyszerű, tartós
szerkezetű,
gépészre nincs
szükség.**

Árjegyzéket kívánatra küldünk.

WEISER J. C. gazdasági gépgyár és vasöntőde
NAGY-KANIZSÁN.

Magyarország legjobb sorvetőgépe a
ZALA-DRILL.

KITÜNTETVE: 1897. Kisbéri nemzetközi vetőgépversenyen, első díj: *állami arany érem*. Lévai nemzetközi vetőgépversenyen, első díj nagy üzemre: *arany érem*. 1898. Marosvásárhelyi kiállításon: *első arany díj*. Hódmezővásárhelyi vetőgépversenyen: első díj: *arany érem*.

Ajánlja továbbá: Perfecta, merítő korongos sorvetőgépeit, egytetemes egyes és kétvasu aczélekeit, az egytetemes ekékhez alkalmazható összes szerelvényeket, összes talajmivelő eszközöket, szénagyűjtőket, darálókat, járgányokat, rostákat és egyéb gazdasági gépeket.

A legújabb amerikai „Planet jr” rendszerű kézi kapáló és töltőgépe ára 10 ft.

✳ Árjegyzék ingyen és bérmentve. ✳

Magyar élelmiszerszállító

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG 427

BUDAPEST, VII., Kerepesi-ut 20. sz.

Sertésbizományi üzlet

Sürgönczim: Consum, Budapest. Telefon 25—02.

Sovány és hizott sertések vételét és eladását legelőnyösebb feltételek mellett közvetíti. Elvállalja **Kőbányai szállásain** a sovány sertések kihizlalását és gondozását.

Közelebb értesítéseket a társaság igazgatósága ad.

Kurcz Lipót és Társa

photocinkografiai műintézete

BUDAPEST, VIII., Szentkirály-utca 13.

Készít:

mindennemű nyomtatványhoz szükségelt

Chemigrafia, chromotypia, photo-, (auto)-typia, fametszet stb utján.

Térképek, tervezetek, alaprajzok

photolithografailag legszebben és legolcsóbban sokszorosítottak.

Vidéki megrendelések pontosan és jutányosan eszközöltetnek.

Kossuth-Emlék.

Kossuth Lajos élete folyása. 18 szép képpel. Szerkesztette: CLAIR VILMOS. Megrendelhető a „Független Ujság” kiadó-hivatalánál:

fűzött péld. 20 kr., kötött péld. 30 kr.

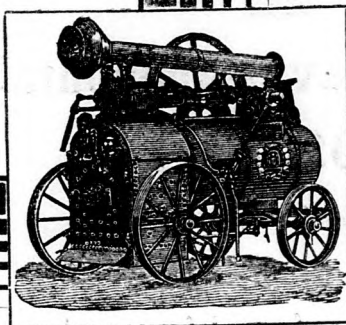
bérmentes küldéssel együtt.

HIRDETÉSEK

FELVÉTELNEK

A KIADÓHIVATALBAN

BUDAPEST, ÜLLŐI-UT 25.

FEHÉR MIKLÓS

gépgyára

Budapest, IX., Üllői-út 23/a szám.

Ajánlja a m. kir. államvasutak gépgyárában készült **gőzcséplő garnitúrákat** „Compound” locomobilokat stb., raktáron tart mindennemű **gazdasági gépet**, **földmívelési eszközt**, **jól kijavított lokomobilokat** és **cséplőgépeket** különböző gyártmány és nagyságban, ajánlja jól felszerelt gépműhelyét gépek javítására és malomszerelvények gyártására.

✳ Csereszlepek lokomobilok és cséplőgépekre köttetnek. ✳

Benzin- és petroleum-lokomobilok cséplési czelokra.
Szőlő-permetezők és szénkéneg fecskendők.

„Millennium” arató- és fűkaszalógépek.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

1898. évi forgalom: 26,239 bál.
Felhivjuk
a t. cz. gazdaközönség
figyelmét
a budapesti
gyapju-aukeziókra

melyek ezidei első sorozata június hó 28., 30. és július 4.,
 5. és 6-án tartatik meg.

Az aukeziókra felküldött és „Gyapjuárverési vállalat Budapest, Dunaparti teherpályaudvar” címzett gyapjuküldemények a M. Á. V. összes vonalain tetemes díjkedvezményben, valamint ingyen raktározásban részesülnek.

Bejelentéseket elfogad és mindennemű felvilágosítással szolgál:

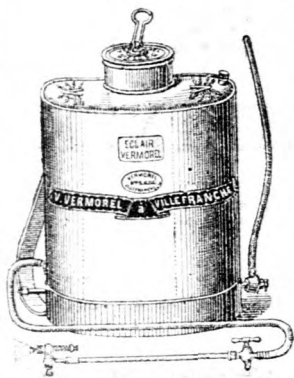
HELLER M. S Társa

Budapest, V., Erzsébet-tér 13. sz.

ALFA SEPARATOR RÉSZVÉNY-
 TÁRSASÁG
 ezelőtt **PfANHAUSER & Co.**
ALFA-SEPARATOROK (LEFÖLŐZŐ-GÉPEK)
 MINDENMÉ TEJGAZDASÁGI ESZKÖZÖK.
 Tejgazdasági telepek teljes felszerelése.
 * **BUDAPEST** *
 VII. ERZSÉBET-KÖRÚT 45.
 (ROYAL SZÁLLODA)

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete, Budapest, V. ker., Alkotmány-utca 31. szám.

A legfontosabb védekező eszközök a szőlőpusztítás megakadályozására a

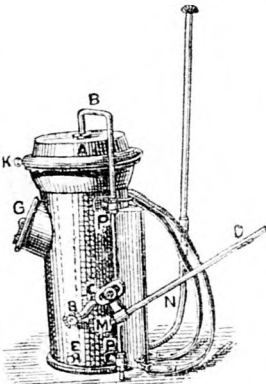
V. Vermorel villefranche-i

világhírű cég gyártmányai, melyek **kizárólagos** képviselői vagyunk **Magyarországra.**

AUSSIGI
Ia RÉZGÁLICZ

jegeczekben, vegytiszta a peronospora elleni védekezésre, általunk szállítva és igazolványunkkal ellátott küldeményeket a M. Á. V. körülbelül **40%** díjkedvezményrel szállítják.

Szuperfoszfát,

kainit, chilisalétrom, kénsavas-káli, kénsavas-ammoniak,
szőlőtrágya-compositio

és egyéb műtrágyaféléket elismert kitűnő minőségben ajánl a

„HUNGÁRIA“

műtrágya, kénsav és vegyi-ipar részvénytársaság

BUDAPEST, VI. VÁCZI-KÖRÚT 21.

Részletes utasítások kívánatra ingyen és bérmentve.

„Patria” irodalmi és nyomdai részvénytársaság, Budapest, (Köztelek.)